

17. WSJE, WSJE, WSJE

Onderwerp	
Doel	de leerlingen herkennen de basisstructuur van een zin als informatiedrager: onderwerp (waarover de zin gaat) + gezegde (wat hierover gezegd wordt). (ET 9 - 12 - 15 - 18 - 19 - 20.3, 20.4)
Vaardigheden	luisteren - spreken - schrijven - lezen - kijken

Stap 1

Het grammaticaal onderwerp staat in de meeste voorbeeldzinnen vooraan. In deze stap gaan we niet verder dan het niveau van boodschap en betekenis: het onderwerp is dat waar de zin over gaat. We vertrekken dus niet van een abstract grammaticaal gegeven, maar van de betekenis van een zinsdeel: het onderwerp als informatiedrager. Het gezegde is dan *letterlijk wat over dat onderwerp gezegd wordt*. In latere stappen gaan de leerlingen geleidelijk vormelijke eigenschappen van het onderwerp ontdekken.

Aanbodfase

1-3. De eerste dialoog (met wsje wsje) leert dat een onderwerp op zich vaak onvoldoende is om een boodschap uit te drukken of te begrijpen. Er moet wat meer over gezegd worden, het gezegde dus. De leerlingen zullen zich waarschijnlijk erg concentreren op de inhoud van deze dialoog. Het zal vlug duidelijk zijn dat die inhoud verwijst naar een bepaalde situatie. Die wordt niet alleen duidelijk door de inhoud van elke inleiding (Zeg, weet je't al? Sonja... / Is Sonja ... / Ja, en ... / Maar dat ...) maar ook door de manier waarop de inleiding geconstrueerd is en hoe ze wordt verwoord. Mocht dit niet zo vlug duidelijk worden, dan kunt u na een korte werkperiode enkele groepjes hun werk aan de hele klas laten voorstellen (lezen) en die werkjes klassikaal met elkaar vergelijken.

Zoekfase

4-5.

Als de leerlingen al in het eerste stadium opmerken dat het grammaticaal onderwerp niet vooraan staat, kunt u dit vasthouden als aandachtspunt voor een volgende stap (2 of 3).

Samengevat

Stap 2

Het grammaticaal onderwerp staat in de meeste voorbeeldzinnen vooraan, maar soms ook niet. Het onderwerp is dan datgene waarmee het werkwoord in persoon en getal overeenkomt (betekenis - vorm).

Aanbodfase

1. Vier tekeningen stellen telkens dezelfde, wat mysterieuze kamer voor met een aantal voorwerpen. Er zijn veel gelijkenissen tussen de kamers, wat de bijhorende opdrachten uitdagend maken. Deze opdrachten brengen het begrip congruentie over. In de beschrijvingen dienen het spinnenweb en de rat(ten) als afleiders. Sommige andere formuleringen kunnen eveneens tot discussie leiden. Goed analyseren en logisch denken is de boodschap.

Voorwerpen	kamer 1	kamer 2	kamer 3	kamer 4
kaars	1	1	2	2
fles	3	4	4	3
schilderij	2	2	2	1
boek	10	11	11	10
spinnenweb	1	1	1	1
doodshoofd	2	1	1	2
rat	2	1	2	1
dolk	2	1	1	1

2.

Beschrijving 1 (kamer 1)

Beschrijving 2 (-)

Beschrijving 3 (kamer 4)

Beschrijving 4 (kamer 3)

Beschrijving 5 (kamer 2)

Beschrijving 6 (-)

Zoekfase

4-5. De leerlingen komen tot de vaststelling dat als het onderwerp van getal (enkelvoud - meervoud) veranderd, de pv mee verandert en omgekeerd.

Samengevat

Stap 3

Het grammaticaal onderwerp is datgene waarmee het werkwoord in persoon en getal overeenkomt (vorm). Inversie dient om een ander zinsdeel belangrijke informatie te laten uitdrukken (betekenis).

Aanbodfase

1-2. De conciërge, dat bent u natuurlijk zelf. U kunt echter ook een ander scenario volgen:

- elke groep speelt zowel detective als conciërge.
- elke groep kiest een plaats van misdaad.
- groep 1 stelt zijn vragen aan groep 2. Vervolgens maken alle groepen hun keuze
- groep 2 stelt zijn vragen aan groep 3 enz.

U moet er enkel op toezien dat er niet vals wordt gespeeld en dat verkeerd gestelde vragen een gepaste reactie krijgen (b.v. stilzwijgen). Op het eind blijkt wie de meeste goede conclusies heeft getrokken.

Zoekfase

3.

Samengevat

Lesonderwerp

Nu vullen de leerlingen in de voorziene ruimte het lesonderwerp in.

Oefening